

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВРОЖАЮ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ЗА РІЗНИХ СПОСОБІВ ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ В УМОВАХ ПІВДЕНОГО СТЕПУ УКРАЇНИ

Гоман І.О., Email t.malyuk@ukr.net

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Відомо, що пшениця озима займає провідне місце у зерновому балансі нашої країни. Водночас, для отримання стабільних високих врожаїв цієї культури необхідно постійно вдосконалювати елементи технології її вирощування, що передбачають раціональне використання виробничих ресурсів і біокліматичного потенціалу південного регіону України [1, 2]. Однак, як сукупність факторів інтенсифікації, так і їх роль у формуванні врожаю пшениці суттєво залежать від зони, рівня родючості ґрунту, біологічного потенціалу продуктивності сорту, забезпеченості технології матеріальними ресурсами тощо [1, 2]. Безперечно, у посушливих умовах Південного Степу України одним з вирішальних факторів формування урожайності пшениці озимої у богарних умовах є оптимізація водного режиму ґрунту. У зв'язку з цим набувають актуальності питання впливу прийомів основного обробітку ґрунту, що є одним з визначальних факторів вологозабезпеченості рослин, на урожайність пшениці [2]. Тому метою наших досліджень було вивчення впливу мінімального і глибокого обробітку ґрунту на структуру та розмір врожаю озимої пшениці.

Польові дослідження по вивченню впливу способів обробітку ґрунту на продуктивність пшениці озимої проводили в 2018–2019 рр. на землях ПП «Цейлон» Якимівського району Запорізької області. Попередник – чорний пар. Ґрунт дослідної ділянки – темно-каштановий слабосолонцюватий. Дослідження передбачали проведення мінімального основного обробітку (культивуація на 12 см) та глибокого основного обробітку ґрунту (чизелювання на 35 см). Сорт пшениці – Шпалівка.

У результаті досліджень устатовлено, що кількість рослин на 1 м² за мінімальним обробітком ґрунту після зими 2018-2019 рр. зменшилась порівняно з осіннім на 14–18 %, за глибокого обробітку – на 11–13 %. Виживаність посівів за глибокого обробітку встановила 87 %, за мінімального – 82 %. Водночас, коефіцієнт кушення рослин пшениці озимої за глибокого обробітку ґрунту у весінній період був у 1,3 рази більший відносно мінімального.

Аналіз структури врожаю пшениці озимої також свідчить про переваги глибокого рихлення. Так, за його використання відмічено підвищення висоти рослин майже на 20 %, зростання кількості продуктивних пагонів на 12 %. Водночас, істотної різниці за показниками кількості колосків у колосі та зерен у колоску між варіантами не відмічено. Але глибокий обробіток мав позитивний вплив на масу зерен з одного колосу, яка на 12 % перевищувала показники за мінімального обробітку.

Застосування глибокої обробки темно-каштанового ґрунту в умовах Південного Степу разом з покращенням структури урожаю, мало позитивний вплив і на показник урожайності пшениці озимої. Так, результати визначення фактичної урожайності цієї культури показали, що цей показник за глибокого обробітку ґрунту склав у 2019 р. 6,1 т/га, що на 3,1 т/га (НІР₀₅=2,1) вище порівняно до показників ділянок з мінімальним обробітком.

Таким чином, застосування прийомів глибокого обробітку темно-каштанового ґрунту в посушливих умовах Якимівського району Запорізької області обумовило оптимізацію продукційних процесів пшениці озимої, у тому числі підвищення польової схожості, стимулювання росту бічних пагонів, підвищення адаптаційного потенціалу рослин до умов зимового періоду і, як наслідок, формування вищої врожайності культури.

Список використаних джерел

1. Лихочвор В.В., Грець Р.Р. Озима пшениця. Львів: НВФ «Українські технології», 2002. 88с.
2. Харченко О.В. Основи програмування врожаїв сільськогосподарських культур. Суми: Університетська книга, 2003. 296 с.

Науковий керівник: Малюк Т.В., к.с.-г.н., доцент